UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Canones penitentiales quorum notitia est viris ecclesiasticis valde necessaria. Sunt enim quedam regule directiue ad penitentias delinquentibus imponendas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

¶ Canones penitentiales quorum noti tia eſt viris eccleſiaſticis valde neceſſa ria. Sunt enim quedam regule directi ue ad penitentias delinquentibus im ponendas.

Conſiderādum eſt de
canonibus penitentialibus. Ad
quorum intelligentiam preno-
tandum eſt ꝙ ſicut eſt in ſcien-
tijs practicis que verſantur cir-
ca opera ꝙ ſermo in vniuerſali
eſt incert⁹ ⁊ dubi⁹: ſꝫ cū applica
tur ad ſingularia incipit quodāmodo habere cer
titudinē: vt q̇ nō cōſiderat circūſtātias particula
res, potius deuiet ꝙ̄ ſe rectificet: vt ptꝫ in medi-
cina et ſcientia morali. Sic eſt intelligendum in
propoſito ꝙ canones inſtruunt in generali quo-
modo eſt penitentia imponēda. ſed deſcēſum ad
ſingularia preſbyteris diſcretis relinquūt q̇ cōſi-
derant circūſtantias perſonarum attēdentes ad
canones ſicut ad regulas directiuas: qꝛ ſi contra
canones imponāt, non recte imponunt. Nulli er-
go preſbytero licet facere aliquid qđ poſſit patrū
regulis obuiare. diſt. xxxviij. nulli. In canonibus
autē maxime determinaꝛ penitētia quo ad tem-
pus, ⁊ magis ꝙ̄ quo ad modum, qꝛ illa determi-
natio eſt certior et cōmunior. hec Bonauentura.
Ut ergo ſcias qualiter debet ꝓcedere arbitrium
preſbyteri, nota ꝙ regulariter ſicut dictum eſt. ſ.
ſeptēnis eſt ꝓ peccato mortali penitētia imponē-
da: ⁊ hoc nō tantū ꝓpter tēporis diuturnitatē, ſꝫ
magis ꝓpter ſignificationē. In veteri enim lege
Maria ſoror Moyſi lepra percuſſa ſeparata fuit
extra caſtra ſeptem dieb⁹. Numeri. xij. Maria ſi-
gnificat penitētem. interpretatur enim amarum
mare. Hec penituit ſeptem diebus. ſed nunc peni
tet ſeptem annis. qđ ſignificatum eſt Ezech. iiij.
Diem pro anno dedi tibi.

¶ Si queraꝛ quare penitentia ſit aggrauata, cū
lex noua ſit lex miſericordie? Rñ. ꝙ hic eſt maior
ingratitudo ꝓpter maiorē gratiā, ⁊ maior cōtem-
ptus ꝓpter maiorē dignitatem noue legis in qua
Chriſti ſanguis eſt effuſus, et graui⁹ peccatū ꝓ-
pter ſtatū peccāt͞s qui debet eſſe perfectior. Et vl-
teri⁹ ſatiſfactio in lege noua debet eſſe perfecta,
vt in priſtinū ſtatum reducat. Et qꝛ ſol in vna die
nō redit in idem punctum, ſed in anno: ideo dies
conuerſus eſt in annū. Rurſum. Quia pfectū re-
medium eſt in lege noua: ideo annus multiplica-
ri debet per ſeptē propter ſeptē dona ſpiritusſan-
cti recuperāda: ⁊ ꝓpter ſeptē dotes (ſcꝫ tres ani-
me, ⁊ quatuor corporis) obtinendas. Huiuſmodi
autē penitētia nō eſt oībus imponēda, nec tamē
infirmanda, ſed eſt inſinuanda vt cognoſcatur ꝙ̄
grauis eſt culpa. hec Bona. Licet autē ꝓ ſingu-
lis peccatis criminalib⁹ ſit ſtatuta talis penitētia:
debet tamē imponi magis vel min⁹ aſpera, prout
maioritas vel minoritas criminis cū ceteris circū
ſtantijs hoc expoſcit, vt in ſequentib⁹ patꝫ. A pre
dicta nāqꝫ regula excipiunꝛ plurimi caſus, inq b⁹
ꝓpter dignitatē peccāt͞s vel criminis enormitatē
ponitur penitentia maior, aliquādo etiā ex varijs
cauſis minor. Ad hoc ergo ꝙ preſbyter circa pe-
nitētias diſponēdo cauti⁹ arbitretur: notādi ſunt
caſus in q̇b⁹ per canones certe penitētie imponū-
tur: quos ſcꝫ canones teneꝛ preſbyter ſcire, vt di-
ctum eſt ſupra. Sunt autem iſti.

¶ Prim⁹ eſt. ꝙ ſi preſbyter fornicationē fecerit, j.
penitētiā. x. annoꝝ faciat: hoc modo. ſ. ꝙ ſit inclu
ſus ſiue a ceteris in aliquo loco remot⁹, ſacco in-
dut⁹ ⁊ humi ꝓſtrat⁹, miſericordiā dei iugiter im-
plorans. Primis tribus menſib⁹ continuis a ve-
ſpera in veſperam pane et aqua vtatur: exceptis
dñicis diebus ⁊ feſtis precipuis, in quibus modi-
co vino piſciculis et leguminibus recreetur. Ela-
pſis autem ſic tribus primis menſib⁹ de illo loco
exeat, non tamē in publicū ꝓcedat ne populus in
eo ſcādalizetur. Et per hoc videtur ꝙ in publico
crimine loquatur. Poſt hoc reſumpt͞s viribus ali-
quātulū: vnū annum ⁊ dimidium in pane ⁊ aqua
expleat: exceptis dñicis et alijs precipuis feſtis,
in quibus vino, ſagimine, ouis ⁊ caſeo poterit vti.
Finito ſic primo anno ⁊ dimidio particeps ſit cor
poris dñi, ⁊ ad pacē veniat, ⁊ ad pſalmos cū alijs
fratrib⁹ canendos in choro vltim⁹ recipiatur. Ad
cornu tamē altaris non accedat, ſed minoꝝ ordi-
num tm̄ officia gerat. deinde vſqꝫ ad completio-
nem ſeptimi anni tres legitimas ferias. ſ. ſecūdā,
quartā, et ſextam (exceptis diebus paſchalibus q̄
ſunt quinquaginta) in pane ⁊ aqua ieiunet. ſecun-
dam tamen feriam vno pſalterio vel denario ſi ſit
operari⁹ redimere poterit. Et ſic cum ſeptimū an
num cōpleuerit, poteſt eū epiſcop⁹ ad gradū pri-
ſtinū reuocare: ita tamē ꝙ trib⁹ annis ſequētibus
ſine vlla redemptione omni ſexta feria in pane et
aqua ieiunet. Et eadē penitentia imponenda eſt
preſbytero de oīb⁹ alijs peccatis que depoſitionē
inducūt. Probātur autē hec oīa. lxxxij. diſt. preſ-
byter ſi fornicationē. qđ intelligūt quidā de ſim-
plici fornicatiōe. Alij forte meli⁹ ſm Ray. de adul
terio vel inceſtu: puta quia cognouit coniugatā,
conſanguineam, vel affinem.

¶ Scđs caſus eſt. ſi pbr̄ cognouit filiā ſuā ſpūa- ij.
lem quā. ſ. baptizauit, vel in baptiſmo vel confir-

matione tenuit, vel que ſibi cõfeſſa fuit, debet pe=
nitẽtiã agere. xij. annis. ⁊ etiã debet deponi ſi cri=
men ſit manifeſtũ, ⁊ peregrinando. xv. annis pe=
niteat. ⁊ poſtea monaſterium intret, tota vita ſua
moratur⁹ ibidẽ. Epiſcop⁹ vero q̇ talia cõmiſit, pe=
niteat. xv. annis. Ipſa vero mulier debet oĩa relin
quere, ⁊ res ſuas pauperibus dare, ⁊ cõuerſa vſq̃
ad mortem in monaſterio deo ſeruire. xxx. q. j. ſi
quis ſacerdos. ⁊. c. non debet.
iij. ¶ Terti⁹ eſt. q̄ quicũq̃ filiã ſuã ſpiritualẽ vel ma
trẽ cognoſcit. vij. annis peniteat. ⁊ ſimiliter ei con
ſentientes. xxx. q. iij. non oportet.
iiij. ¶ Quart⁹ eſt. q̄ q̇ ↄtrahit cũ aliqua alij deſponſa
ta per verba de preſenti, ipſa dimiſſa. xl. dieb⁹ ieiu=
net in pane ⁊ aqua, ⁊ ſequentibus. vij. annis peni
teat. extra de ſpon. duo. accepiſti.
v. ¶ Quit⁹ eſt. q̄ q̇ cognoſcit duas cõmatres vel ſo
rores, ſiue vxor viuat, ſiue non: ad min⁹. vij. annis
peniteat, lʒ pl⁹ deberet. xxx. q. iiij. ſi preſbyter.
vj. ¶ Sext⁹ eſt. q̄ q̇ cognouerit monialẽ ſiue deuo=
tam. x. annis peniteat. ⁊ ſimiliter ipſa ẜm formam
traditã. xxvij. q. j. de filia. ⁊. c. deuotã. In quorum
primo ca. dicit̃ q̄ ſi filia epi, vel preſbyteri, vel dia
coni, poſt votũ ſolẽne ↄtraxerit matrimoniũ, non
admittat̃ ad cõmunionẽ, niſi marito defuncto pe
nitẽtiã egerit. Si autẽ eo viuẽte deceſſerit, ⁊ peni
tẽtiã egerit, ⁊ cõionẽ petierit, tñ in fine vite reci=
piat eam. In ſcðo. c. dicit̃ q̄ deuota peccãs nõ eſt
recipiẽda in eccľia, niſi peccare deſierit: ⁊ deſinẽs
egerit penitẽtiã. x. annis. poſtea recipiat̃ ad cõio=
nem: et anteq̃ in eccľia admittat̃ ad orationẽ, ad
nulli⁹ cõuiuiũ chriſtiane mulieris accedat.
vij. ¶ Septim⁹ eſt de eo q̇ ignorãter cognoſcit duas
ſorores, vel matrẽ ⁊ filiã, vel amitã ⁊ neptẽ, peni=
teat. vij. annis. Si autẽ ſciẽter, perpetuo priuetur
coniugio. xxxiiij. q. iij. ſi quis cum duab⁹.
viij. ¶ Octauus eſt. q̄ qui duxit in vxorem eam quã
polluit per adulteriũ, peniteat. v. annis. xxxj. q. j.
ſi qua vidua.
ix. ¶ Non⁹ eſt. q̄ q̇ ↄtra naturã peccauit, ſi ſit cleri=
cus debet deponi vel religioni tradi (ſi corrigibilis
appareat) ad perpetuã penitẽtiã peragẽdam. Si
vero ſit laic⁹, a cetu fideliũ vſq̃ ad ↄdignã ſatiſfa
ctionẽ debet fieri alien⁹. extra de exceſ. pla. cleri=
ci. Hoc enim vitiũ mai⁹ eſt q̃ cognoſcere matrẽ.
xxxij. q. vij. adulterij. ⁊ eſt Aug. Adulterij (inquit)
malũ vincit fornicationẽ. vincit̃ autem ab inceſtu
adulteriũ. Peius enim eſt cũ matre q̃ cũ aliena
vxore concũbere: ſed oĩm horũ peſſimũ eſt quod
cõtra naturã fit. vt ſi vir membro mulieris nõ ad
hoc cõceſſo voluerit vti. hec Aug. Quocunq̃ au=
tem modo tale factũ exerceat̃ preterq̃ inter virũ
et feminã ordinate in vaſe debito, vitiũ contra na
turã ⁊ ſodomiticũ iudicatur. vt dicit Ray.
¶ X. eſt q̄ qui coierit cum brutꝪ, peniteat pluſq̃ x.
vij. annis. ⁊ ſimiliter pro inceſtu. xxxij. qõe. ij. hoc
ipſum. ⁊. §. ſeq.
¶ Xj. eſt q̄ pbr̃ q̇ intereſt clãdeſtinis nuptijs, triẽ xj.
nio ſuſpendat̃: ⁊ ſi culpa exegerit, graui⁹ puniat̃.
extra de clan. deſpon. cũ inhibitio.
¶ Xij. eſt q̄ q̇ votum ſimplex violauerit, peniteat xij.
trib⁹ annis. xxvij. diſt. ſi vir.
¶ Xiij. eſt q̄ q̇ excõicat⁹ celebrauerit, debet triẽ= xiij.
nio penitere: ⁊ feria. ij. iiij. ⁊. vj. a vino ⁊ carnibus
abſtinere. xj. q. iij. de his. De pena vero degrada=
ti celebrãtis: habetur diſt. l. accedens.
¶ Xiiij eſt q̄ homicida volũtari⁹ ſine ſpe reſtitu= xiiij.
tionis deponat̃: ⁊ peniteat. vij. annis. di. l. miror.
¶ Xv. eſt q̄ homicida caſualis peniteat. v. annis. xv.
⁊ hoc ẜm Ray. ſi culpa caſum preceſſit. aliter non
niſi forte ad cautelã. di. l. eos. ⁊ duob⁹ ca. ſeq.
¶ Xvj. eſt q̄ ſi quis fecerit homicidiũ ꝑpter neceſ xvi.
ſitatẽ euitabilẽ: peniteat duob⁹ annis. diſt. l. c. de
his clericis. lʒ ſi ineuitabilis eſſet, in nullo ſibi ipu
taret̃. l. di. qr te. Qð verũ eſt quo ad culpã, ſed bo=
num eſſet q̄ peniteret quo ad cautelã, ⁊ innocen=
tiã ſuã eccleſie oſtẽdẽdã. extra de homicidio. c. ij.
§. vl. Et ẜm Ray. forte diſtingui poteſt in homici
dio neceſſario ſicut in caſuali. ſ. vtrum culpa pre=
ceſſerit neceſſitatẽ vel nõ. arg. diſt. l. de his. no. ex=
tra de homici. interfeciſti. Sed ⁊ ſi quis per inſa=
niã cõmittat homicidiũ, non ei imputat̃. iij. q. iiij.
iudicas. quinetiã q̇ intuitu diſcipline incaute per=
cutiẽdo occiderit, deponit̃. extra de homici. preſ=
byterũ. xv. q. j. ſi q̇s non irritat⁹. Sed q̇ ligatũ la=
tronem interficit deponitur. extra de homi. ſuſce=
pimus. Qui autẽ latronẽ occultũ occidit quẽ vi=
uum comprehẽdere potuit. xl. dieb⁹ non intret ec
cleſiam. ⁊ al's penitere dʒ. extra eo. c. ij. vbi de hoc
dicit̃. Qui ꝟo paganũ vel iudeũ occidit, peniteat
xl. diebus. diſt. l. §. qui non odij.
¶ Xvij. eſt q̄ matricida peniteat. x. annis ẜm for= xvij.
mã ſatis aperte traditã. xxxiij. q. ij. latorẽ. Vxori=
cide ꝟo grauior penitẽtia dʒ imponi. Talis em̃ et
q̇ dñm occidit nunq̃ equitat, nec vehiculo porta
tur, nec matrimoniũ contrahit: vſq̃ ad. x. annos
carnes nõ comedit, nec vinũ bibit, ⁊ alia q̃ haben
tur. xxxiij. q. ij. admonere. ⁊. c. q̇cũq̃. Imponit̃ au
tem penitẽtia maior vxoricide: nõ qr illð pctm̃ ſit
graui⁹ iſto, ſʒ qr hoĩes ꝓniores ſunt ad occidẽdũ
vxores q̃ matres. Mai⁹ em̃ peccatũ eſt occidere
matrẽ q̃ vxorẽ occidere: vt dicit Bona. in. iiij. ſen
tẽtiarũ, ⁊ cõiter omnes doc. Guil. ꝟo durãd⁹ te=
net cõtrariũ in reptorio, ꝑ eo q̄ vxoricide ĩponit̃
penitẽtia maior. Mihi autẽ magꝭ placet ſentẽtia
alioꝝ. Sʒ qualẽ penitẽtiã agere debẽt qui filios

occidunt:· R͞n. Aut eſt certum ꝙ ipſimet ſcienter
interfecerũt: ⁊ ſic dꝫ eis ĩponi penitẽtia maioꝛ q̃ꝫ
ꝑ alio homicidio. ar. extra eo. ca. vi. in tex. ⁊ glo. ⁊
de homici. cũ iuramẽto. de pe. diſt. j. aut facta. In
hoc tñ caſu vir vxoꝛẽ recuperat quã coactꝰ abiu-
rauerat, ⁊ ipſa penitentiã agit ſm arbitriũ epĩ. ita
ꝙ ſi hꝫ alios filios, pacifice gubernare poſſit eos
vxoꝛ. extra eo. intelleximus. ꝙ ſi virũ non hꝫ, in-
duci debet vt intret religionẽ. ad qꝺ ſi non põt in-
duci, tutius eſt ei dare licẽtiam nubendi. vt extra
eo. veniẽs. Et hoc qñ timet̃ de incontinentia, al's
non. vt patet. xxxj. q. ij. in adoleſcẽtia. Et ſi pater
ſit clericꝰ ab officio altaris dꝫ ꝑpetuo abſtinere, et
ei grauioꝛ q̃ꝫ laico, nõ tñ publica (niſi veniat in pu
blicũ) penitẽtia dꝫ imponi. vt extra de pe. queſitũ.
Aut certũ eſt ꝙ non interfecerunt ſponte, nec in
culpa fuerũt, ſed caſu foꝛtuito cõtigit, ⁊ ſic diſtri-
cto iure in nullo tenent̃. arg. extra de homi. ex li-
teris. ij. c. Joãnes. ⁊ ca. vlt. Niſi velint ad cautelã
penitere. In dubio tñ preſumit̃ ꝙ non hoc ex cer
ta ſciẽtia, ſꝫ potiꝰ ex incuria ꝓuenerit. extra de pre
ſump. afferte. Aut certum eſt ꝙ non exhibuerunt
omnẽ diligentiã quã potuerunt ⁊ debuerũt, ⁊ ſic
culpa preceſſit caſum. Et ſi ſit grauis culpa, vt ſi
poſuit puerũ in medio vtriuſqꝫ, ſm arbitriũ peni-
tentiarij imponitur penitẽtia. v. vel. vij. annoꝝ. l.
diſt. ſi qua femina. ⁊ ca. ſeq. ⁊ ca. ſi q̇s ſponte. occul
ta, ſi ſit occultũ: publica, ſi ſit publicũ. ⁊ maioꝛ ſi in
lecto ſuffocet̃ q̃ꝫ ſi in cunis, ⁊ maioꝛ p̃ſbytero gre-
co q̃ꝫ laico. vt habet̃ extra de pe. queſitũ. Et licet
diſpenſet̃ quo ad penitentiã que eſt arbitraria: vt
dicit̃ ibidẽ, nõ tamẽ quo ad oꝛdines ꝓpter homici
dium qꝺ eſt delictũ enoꝛme ⁊ indiſpẽſabile. diſt. l.
miroꝛ. Si autẽ culpa q̄ preceſſit caſuꝫ ſit leuis, vt
ſi poſuit puerũ in eodẽ lecto, lõge tñ a ſe: impo-
nit̃ penitentia triũ annoꝝ. Scꝺm hoc intellige il-
lud extra eo. de infantibus. Monendi ergo ſunt
parẽtes ꝙ tã tenellos ſecũ in vno non collocẽt le-
cto, ne qualibet negligentia interueniente oppri-
mantur ⁊ ſuffocẽtur vt. ij. q. v. conſuluiſti. Et hoc
modo diſtinguit Hoſt. et Ber. extra de infan. ex-
po. Quid de illis qui filios vel ſeruos ſuos, in-
fantes vel etiã adultos languidos relegata pie-
tate exponunt. i. extra ſe ponunt ante eccleſias vt
aliq̃ moti miſericoꝛdia colligãt eos:· R͞n. tales gra
uiter peccãt. qꝛ cũ ignoꝛet̃ ſepe ꝯſanguinitas ex-
poſitoꝝ, ꝯtrahere poſſent matrimoniũ cum ſoꝛo
re vel cũ conſanguinea. ideo exponẽs tenetur de
hoc peccato penitere ⁊ eſt puniẽdꝰ, ſicut expoſitꝰ
ſi ſciẽter cũ tali contraheret, puniret̃. extra de pe.
officij. ſm Hoſt. Talis enĩ ſm Ray. eſt tanq̃ꝫ ho-
micida iudicandꝰ q̇ hominẽ ſibi ita coniunctum
periculo moꝛtis exponit. Conſideratis tñ circũ-
ſtantijs, ⁊ vtrũ ob hoc moꝛs ſecuta fuerit vel non
fuerit, penitẽtia moderãda erit. Erũt autẽ tales
irregulares ſm Ray. ſi moꝛs inde ſit ſecuta, qꝛ ſcꝫ xxiij.
fuerũt in culpa eos exponẽdo vel alimẽta negan
do. Tñ ſm Ro. ſi in nulla culpa fuiſſent, qꝛ foꝛte
nec eleemoſynas querẽdo, nec al'r eos alere poſ-
ſent: irregulares nõ eſſent, nec peccarẽt.

Xviij. eſt ꝙ q̇ preſbyterum interfecit, peniteat xxiiij.xv.
xij. annis. extra de pe. ⁊ re. c. ij. De penitẽtia ṽo eiꝰ
q̇ occidit monachũ vel clericũ ſubdiaconũ vel dia-
conũ: habet̃. xvij. q. iiij. q̇ occiderit. De penitentia
autẽ eius q̇ machinat̃ in moꝛtẽ dñi ſui vel in regi-
mẽ eiꝰ: habetur. xxiij. q. vi. §. ſi quis.

Xix. eſt ꝙ q̇ iniuſte alium ad moꝛtẽ accuſat. xl. xix.
diebꝰ in pane ⁊ aqua ꝑ. vij. annos ieiunet ⁊ peni-
teat: ⁊ hoc ſi accuſatꝰ ſit occiſus. Si autẽ tñ mẽ- xvj.
brũ ꝑdiderit, triẽnio peniteat. extra de accu. accu
ſaſti. Hoſt. ṽo ⁊ Jo. de deo. in ieiunãdo intellexe-
rũt ꝙ primꝰ peniteat ꝑ. vij. annos quolibet anno xvij.
ieiunãdo. xl. diebꝰ in pane ⁊ aqua. ſecũdꝰ vero per
tres annos. G. vero. Durãdꝰ intellexit ꝓut litera
magis ſonat, ſcꝫ ꝙ primꝰ ieiunabit. xl. diebꝰ in pa-
ne ⁊ aqua, ſiue ꝯtinue, ſiue interpollate, ⁊ ꝑ ſeptẽ xviij.
annos ieiunabit ⁊ penitebit, nõ tñ in pane ⁊ aqua
ſed ad arbitriũ preſbyteri. ſecũdꝰ vero ꝑ tres qua
drageſimas, prima ante natalẽ dñi, ſecunda ante
paſcha, tertia ante ſanctũ Joãnẽ. has enim inſti-
tuit beatꝰ Petrꝰ, vt habet̃ in chꝛonicis. Jeiuna-
bit autem tunc in pane ⁊ aqua. Pꝛobãtur hec ſm
Hoſt. xxij. q. v. c. j. ij. ⁊. iiij.

Xx. ꝙ periurꝰ. xl. diebꝰ in pane ⁊ aqua ieiunet, xx.
⁊ ſeptẽ annis ſequẽtibꝰ peniteat. ⁊ ſemper dꝫ eſſe
in penitẽtia. ſ. interiou. vj. q. j. quicunqꝫ.

Xxj. ꝙ qui cõpulſus cõditionaliter a dño ſciẽ- xxj.
ter peierat: ſi liber ſit. xl. diebus in pane ⁊ aqua (⁊
hoc ſm glo. intellige vel cõtinue vel interpollate)
peniteat, ⁊ ſeptẽ annis ſequẽtibꝰ, nõ tñ in pane et
aqua vt dicit glo. Si vero ſeruꝰ ſit eiꝰ q̇ eũ coegit, xix.
tribus quadrageſimis ⁊ legitimis ferijs. ſ. ij. iiij. et
vj. xxij. q. v. qui compulſus.

Xxij. ꝙ q̇ peierat in manu epiſcopi vel in cruce xxij.
conſecrata, peniteat tribus annis. Si vero in cru
ce non cõſecrata, vno anno. Qui vero coactus et
ignoꝛãs ignoꝛantia iuris, ⁊ poſtea cognoſcit, pe- xx.
niteat tribꝰ quadrageſimis. xxij. q. v. c. ij. Qui ve-
ro coactus ꝓ vita redimenda vel qualibet cauſa
vel neceſſitate peierat (qꝛ coꝛpus plus q̃ꝫ animã
dilexit) tribus quadrageſimis peniteat. ea. q. ca. ſi
quis coactus. Alij indicunt tres annos, et vnum
ex his in pane ⁊ aqua.

Xxiij. eſt ꝙ qui falſum ſcienter iurat vel aliũ iu- xxiij.
rare cogit: diebꝰ. xl. peniteat ĩ pane ⁊ aqua. ⁊. vij.
ſequẽtibꝰ annis nũq̃ꝫ ſit ſine penitẽtia. ſ. interiou

Alij etiam ſi conſcij fuerint, ſimiliter peniteant. xxij.q.v.ſi quis conuictus.
xxiiij. ¶ Xx iiij. ꝙ q̄ menſurat in falſa mēſura.xxx.diebꝰ in pane ⁊ aqua ieiunet.extra de ꝯtrahen.emp. vt menſure. De pena vero falſarij literarū habetur extra eo.ad audientiā.⁊ ca.dura.⁊ ca.ad falſariorum.⁊ de verb.ſig.nouimus.
xxv. ¶ Xxv.ꝙ qui frangūt penitentiam ſolennē, ſiue redeūdo ad crimina priora vel ſimilia, ſiue redeūdo ad negociationē vel militiam ſecularē que ſibi fuerāt interdicta: ſola intra eccleſiā fidelibꝰ oratione iungunt̃, a cōmunione ſuſpēdunt̃, a catholicoꝝ cōuiuijs ſeparant̃.⁊ penitere debēt.x.annis, et cōmunicēt in fine vite.xxxiij.q.ij.de his vero.⁊ de pe.diſt.v.ſi quis vero.
xxvj. ¶ Xxvj.eſt ꝙ qui canit miſſam ⁊ nō cōmunicat, debet vno anno penitere, ⁊ interim miſſas nō cantare.de cōſe.diſt.v.relatum.
xxvij. ¶ Xxvij.eſt ꝙ preſbyter q̄ mortuū clericū inuoluit in palla altaris, peniteat.x.annis, et mēſibꝰ.v. diaconus vero triennio et dimidio.de cōſe.diſt.j. nemo per ignorantiam.
xxviij. ¶ Xxviij.ꝙ qui cōmittit ſacrilegiū eccleſiā violādo, vel chriſma ſiue calicē ſacrū pollutis manibꝰ accipit, vel ſimilia ſacrilegia committit, peniteat vij.annis. Primo anno extra cemiteriū qḋ violauit, ꝯſiſtat. Scḋo anno ante fores eccl'ie. Tertio i eccl'ia.⁊ in hoc triēnio carnes non comedat, vinū nō bibat niſi in paſcha vel natali.non offerat, nec cōmunionē accipiat. Quarto anno ꝯmunicabit, et in illo, ⁊ in.v.⁊ in.vj.⁊ in.vij.tribꝰ ferijs a carnibus et vino abſtineat ieiunando.xij.q.ij.demon. Comburēs autē eccleſiā.xv.annis peniteat ⁊ eā reſtituat.xvij.q.iiij.§.ſi q̄s.⁊ in ꝟ.maiꝰ.de pena vero raptoris ſiue furis rei eccl'iaſtice, ⁊ de pena furis ⁊ effractoris tam clerici q̄ȝ laici.habet̃ eadē.q. §.peccata.⁊ ca.ſi q̄s clericus.
xxix. ¶ Xxix.ꝙ ſi parētes frangunt ſponſalia filioꝝ a cōmunione triēnio ſeparent̃, ⁊ ſi l'r filij ſint in culpa: ſi tū filij ſm ꝓmiſſionē factā ꝯtraxerint, excuſant̃ vtiqȝ ſcȝ quo ad penā eccl'ie, ſȝ nō quo ad reatum ex quo dederūt operā in ꝯtrariū.xxxj.q.iij.ſi qui parentes.arg.de pe.di.j.ſi cui.
xxx. ¶ Xxx.eſt ꝙ q̄ blaſphemauerit publice deum vel aliquē ſanctoꝝ, ⁊ maxime beatā ꝟginē, illi dȝ epiſcopꝰ hāc penitētiā iniūgere.ſ.vt.vij.diebꝰ dn̄icis pre foribꝰ eccl'ie in manifeſto dū miſſa cantat̃, exiſtat.⁊ vltimo illoꝝ dierū dn̄icoꝝ pallium ⁊ calceamēta deponat, ⁊ corrigiā ligatā circa collum habeat.⁊.vij.precedentibus ſextis ferijs in pane et aqua ieiunet, eccleſiā nullatenꝰ ingreſſurꝰ.⁊ quolibet predictoꝝ dierū tres pauperes vl' duos, vel ſaltē vnū reficiat ſi pōt: ⁊ ſi nō poteſt, hec pena in aliā cōmutet̃.ꝙ ſi renuerit agere, oīa ſupradicta interdicat̃ ſibi eccleſia, ⁊ in morte priuet̃ eccleſiaſtica ſepultura.extra de maledi.ſtatuimus. Item blaſphemꝰ ſi diues fuerit.xl.alioquin.xxx.vel.xx. et ſi ad hoc non ſufficit, quinqȝ ſolidorum vſualis monete pena mulctet̃.nullāqȝ miſericordiā i hoc habiturꝰ vt dicit̃ ibidē.ſ.quin ſoluat.v.ſolidos: q̊s ſi nō hȝ, currat per ciuitatē, vel cōmutet̃ in penā aliā tēporalē. Hec autē pena ſoluet̃ ei q̄ ꝯdēnat.i. poteſtati ſeculari.hāc eīn penā tēporalē precepit papa imponi per poteſtatē tēporalē: qḋ ſi neglexerit, per ep̄m precipit̃ cogi.hec Hoſt. Habet autē predicta pena locū ſm Gof.cum quis blaſphemat nō ex ira vel ebrietate vel demētia, qꝛ tunc cū eo benignꝰ ageret̃.ij.q.iij.ſi quis iratꝰ.§.notādū. ſm vero Hoſtien.hec pena eſt ſpecialiter inducta contra eos qui deum blaſphemant ex ira. Nō enim aliquis de leui blaſphemat deum niſi iratꝰ. Tanta tamen poſſet eſſe iracundia ꝙ equipararetur dementie.⁊ tunc illud quod dicit Gof.locū poſſet habere.hec Hoſtien.

¶ Quid ſi q̄s iuret per caput, vel vētrē, vel corpus, vel capillū: Rn̄det Hoſt.ꝙ ſi faciat hoc affirmando vel iurando, nō hȝ locū hec pena.ſecꝰ eſt ſi faciat hoc deteſtādo vel vituperādo, lȝ iratꝰ. Itē ſm Gof.⁊ Hoſt.hec que dicunt̃ de pena tēporali fiunt iudice ꝓ tribunali ſedente. In iudicio autē aīe preſbyter diſcretꝰ molliēdo rigorē diſpenſare poterit ex cauſa circa penā ſpiritualē ſuperiorē. xxv.q.vj.penitētibꝰ. Hec Hoſt. Itē blaſphemus clericꝰ maxime preſbyter, cogat̃ ad veniā poſtulādā.ꝙ ſi noluerit, degradet̃.diſt.xlvj.clericus.

¶ Notandū vero ꝙ blaſphemꝰ ſm leges eſt decapitandus.vt in aut.vt non luxu.contra natu.circa medium.colla.vj. Sm vero canonem antiquum clericꝰ erat degradādꝰ, ⁊ laicꝰ excōmunicādꝰ.xxij q.j.ſi q̄s per capillū.hodie vero laicus aget penitētiam ſupradictam.ſ.illius canonis ſtatuimus. et hoc ſi publice blaſphemauit. Si enim occulte, nō penitebit publice: vt puto. Clericꝰ vero hodie eſt corrigēdꝰ pena arbitraria ⁊ occulta, non illa que eſt publica. Clericꝰ enim publice non debet penitere. Si autē rebellis fuerit vel ſepiꝰ hoc cōmiſerit, locū habet pena legis.ſ.vt laicꝰ decapitet̃ in foro ciuili ⁊ in canonico anathematizet̃.i.eccl'ie ingreſſus ſibi interdicatur, ⁊ in morte priuetur eccleſiaſtica ſepultura. Clericus vero degradetur.hec Hoſtiē.ti.de maledicis.

¶ Xxxj.eſt de p̄bro q̄ reuelat ꝯfeſſionē ꝙ de iure xxxj.
antiquo dȝ deponi, ⁊ oībꝰ diebꝰ vite ſue ignominioſus peregrinari.de pe.diſt.vj.ſacerdos.

¶ Xxxij.eſt ꝙ qui in dicendis horis canonicis et xxxij.
alijs officijs diuinis diſcrepat a ꝯſuetudine pro-

prie metropolitane eccl'ie.vj.mēſib⁹ priuat̄ cōmu
nione,ſi hoc accidat ex ɔtēptu.xij.diſt.de his.
xxxiij. ¶ Xxxiij.q̄ epiſcop⁹ q̇ ordinat ſine cauſa iuſta cle
ricū inuitū aut reclamātē,vel penit⁹ inuitū,abſo=
lute ſuſpēdit̄ annovno.lxxiiij.diſt.ca.j.
xxxiiij. ¶ Xxxiiij.q̄ ep̄s q̇ correctionē devēditione mini
ſterioꝝ diſſimulat,duob⁹ mēſib⁹,p̄ſbyter.iiij.dia
con⁹.iij.ſubdiacon⁹ ⁊ ceteri ad arbitriū iudic̄ pe=
nitere debēt.j.q.j.q̇cq̇d inuiſibilis.
xxxv. ¶ Xxxv.q̄ ſortilegus.xl.dieb⁹ peniteat.extra de
ſortile.requiſiſti.
xxxvj. ¶ Xxxvj.q̄ q̇ videt in aſtrolabio,peniteat.ij.an=
nis.extra de ſortile.ex tuarum.
xxxvij. ¶ Xxxvij.eſt de ſtilla ſanguinis altaris cadentis
ſuper terrā vel aliq̇d aliud ꝓpter negligētiā preſ=
byteri,debet preſbyter penitere.xl.dieb⁹. Si ceci
dit ſuper pallio altar̄,peniteat quatuor dieb⁹.de
ɔſe.diſt.ij.c.ſi per negligētiam.
xxxviij. ¶ Xxxviij.eſt q̄ ſi aliquis euomit euchariſtiā ꝓ=
pter ebrietatē vel voracitatem.ſi laicus,peniteat
xl.dieb⁹.Si cleric⁹,vel monachus,vel preſbyter,
vel diacon⁹,peniteat.lxx.dieb⁹.Si epiſcop⁹,peni
teat.xc.dieb⁹.Et debet euomitura ɔburi,⁊ iuxta
altare collocari. Si vero cauſa infirmitatis euo=
muerit.vij.diebus peniteat.de conſe.diſt.ij.ſi q̇s
propter ebrietatem.
xxxix. ¶ xxxix.eſt qn̄ mus corroditvel comedit corpus
Chriſti. De penitētia huius caſus inquire vbi ſit
notata.de conſe.diſt.ij.circa finem.
xl. ¶ xl.q̄ qui domumvel aream voluntarie ſuccen=
dit,ſublata vel incenſa oīa reſtituat,⁊ tribus an=
nis peniteat.extra de iniurijs.ſi q̇s domum. Ca=
non tn̄ dicit q̄ ſi ex odio vel iniuria hoc fecerit,ex=
cōmunicari dȝ.nec abſolui donec ſatiſfecerit ⁊ iu=
rauerit q̄ ignē decetero non̄ apponet. Imponit̄
autē ſibi vt hieroſolymā vel in Hiſpaniam vadat
in dei ſeruitio anno integro ibi moraturus. Si q̇s
autē archiepiſcop⁹ vel epiſcop⁹ hoc relaxauerit:
dānū reſtituat,⁊ ab officio epiſcopali per annum
abſtineat.xxiij.q.viij.peſſimā. Hodie autē poſtq̄ȝ
ſunt denūciati,nō poſſunt citra ſedē apoſtolicam
abſolui.extra de ſen.excō.tua nos. Immo tex.lo=
quit̄ de incēdiarijs indiſtincte poſtq̄ȝ ſunt publi=
cati. Et Ber.hoc idem dicit expreſſe.et Gra.ex=
tra de ſen.excō.quicunq̄ȝ.⁊ Goff.licet Ro.cōtra=
riū dicat. Scd̄m autem leges qui in ciuitate data
opera incēdium fecerit: ſi ſit humilis,ſubijcit̄ be=
ſtijs:ſi ſit in aliquo gradu,decapitat̄,vel in inſulā
relegat̄.ff.de incen.rui.nau.l.fi. Qui vero alibi vt
in villis vel caſtris remiſſis ibidem edes poſitas
cōbuſſerit:ſi hoc dolo fecerit cōburitur. Et hoc
intelligendū ſ̄m Hoſt.ſi ſit humilis. Si autē hoc
ex ſua negligētia contigerit reſarciet damnū.vel
ſi minus idoneus ſit parum vel leuiter caſtiget̄.
Et nomine edium omne edificium cōtinetur: vt
ibidem dicitur.l.qui edes.
¶ xlj.eſt q̄ q̇ dederit vel acceperit cōmunionē ab
heretico,⁊ neſcit hoc eſſe prohibitū ab eccleſia,et
poſtea intelligit,peniteat vno anno. Si autē ſci=
uit ⁊ neglexit,peniteat.x.annis.vel ſ̄m quoſdam
vij.vel ſ̄m alios.v. Qui vero permittit hereticū
miſſam celebrare in eccleſia catholica per ignorā
tiā iuris,peniteat.xl.dieb⁹.Si ꝓ reuerētia eius,ꝑ
annū peniteat.ſi ꝓ dānatione eccl'ie catholice ⁊ ꝓ
cōſuetudine Romanoꝝ ꝓijciat̄ ab eccl'ia ſicut he
retic⁹ ſi ſit impenitēs,alioquin peniteat.x.annis.
Si autem relicta eccleſia ad hereticos tranſierit
et alios ad hoc induxerit,peniteat.xij.annis.tri=
bus extra eccleſiā.vij.inter audiētes.duob⁹ extra
cōmunionē.⁊ ſic.xij.anno cōmunionē ſiue obla=
tionē percipiat.xxiiij.q.j.ſi quis dederit.
¶ xlij.q̄ patron⁹ q̇ res eccleſie dilapidat,vno an
no peniteat.xvj.q.vij.ca.filijs.
¶ xliij.q̄ q̇ domū ſuā magicis ⁊ incātatorib⁹ lu=
ſtrat vel aliud facit,⁊ q̇ ei hoc ɔſulit,annis.v.peni
teat.xvj.q.v.q̇ diuinatores.⁊ ca.non liceat.
¶ xliiij.q̄ qui pacem cum proximo ſuo non face=
re iurat:anno vno peniteat,et ad pacem redeat.
xxij.q.ij.qui ſacramento.
¶ xlv.q̄ pro periurio,adulterio,homicidio dan
tur pro penitentia regulariter.vij.anni.et ſimili=
ter pro fornicatione.licet non ita aſpera peniten=
tia iniūgatur.xxij.q.j.predicādum.xxxiij.q.j.hoc
ipſum.⁊.§.ſeq.
¶ xlvj.eſt q̄ qui ſcienter rebaptizatur.vij.annis
peniteat:⁊ feria.iiij.⁊.vj.in pane ⁊ aqua ieiunan=
do tres quadrageſimas faciat.⁊ hoc ſi fecit ꝓ he=
reſi introducēda. Si autem ꝓ mūditia.i.ꝓ ſalute
corporis obtinēda: vt extra de apoſta.c.ij.trib⁹ an
nis peniteat.de ɔſe.diſt.iiij.q̇ bis.⁊ talis q̇ bis ba=
ptizat̄ vel ɔfirmat̄ fit de foro eccl'ie,⁊ cogit̄ fieri ir
regularis.di.lxxxiiij.dictū eſt. De pena autē taliū
habet̄ de ɔſe.diſt.iiij.eos.cui⁹ capituli ſentētiam
pretermitto gratia breuitatis.
¶ xlvij.q̄ q̇ vxorē adulterā cognoſcit anteq̄ȝ pe=
niteat.iij.an.peniteat.xxj.q.j.ſi q̇s ſcd̄o. Qui v̄o
cognoſcit eā penitentē ante penitētiā peractā,pe
niteat.ij.annis.ea.q.ſi quis primo. Quomodo ve
ro penitētia iniungēda ſit mulieri partum alteri⁹
ſupponēti,vel etiā de non ſuo viro cōcipienti.ha=
betur extra de pe.⁊ re.officij.
¶ Ad regulas igit̄ predictas inſpiciendo poteſt
ſtudioſus indagator ꝓcedere ad penitentias pro
diuerſis criminibus ſ̄m canones imponendas:et
ex cauſa cōſideratis circunſtantijs vt dictū eſt.ſ.
moderari poterit eas. Et lȝ ab ipſo omnes circun

ſtantie ſint diligēter attendende: principaliter tamen qualitates perſone, ⁊ precipue vtrū ſit perſona obnoxia alicui aliquo viculo ſeruitutis. Nā circa tales perſonas cauere debet ꝑ poſſe preſbyter, ne talem penitētiā eis imponat per quam illis quibus ſunt aſtricte preiudiciū fiat: maxime circa coniugatos. vnde ſi ſeruus ſit et timore peccauerit obediens dn̄o ſuo in atrocioribus, eſt mitius puniendus. xxij. q. v. qui compulſus. obedire tamen non tenebatur in talibus. xj. q. iij. ſi dominus. Si autē voluntarie peccauerit, corpore punietur etiā acrius q̄ʒ alius. xxiij. q. j. qui cōtra pacem. Nec eſt ſeruo iniūgēda peregrinatio ꝑ quā dn̄s eius q̇ non eſt in culpa, illius ſeruitio defraudetur. extra de ſen. excō. relatū. Si vero liber ſit: tota penitentia canonis ſi poteſt facere, debet imponi. xvj. q. j. ſi ſacerdotes penitentiam. Sed ex cauſa poterit eam preſbyter moderari.

¶ Conſiderandum etiam erit vtrum ſit perſona noua in fide: qꝛ nouis in fide minor debet etiā penitentia imponi. extra de peni. ⁊ re. deus q̇. Et ſimiliter cōſiderande erunt alie perſonarum circunſtantie: de quibus ad preſens ſuperſedeo gratia breuitatis.

¶ Sciendū autem ꝙ in foro penitētiali dicūtur legitime ferie. ij. iiij. ⁊. vj. diſtin. lxxxj. pbr̄. de cōſe. diſt. iij. ieiunia. Aliqui tamē vt dicit Ro. pro. ij. feria ponunt ſabbatum.

¶ Inſuper notandum eſt ꝙ ſi penitētia in pane ⁊ aqua imponatur non habenti panē, poteſt loco panis leguminibus et piſciculis veſci: ⁊ etiā alijs ſi neceſſitas illud requirat. extra de peni. ⁊ remiſ. licet. in tex. et glo. al’s non licet.

¶ Notandū etiā ſm̄ Io. ſi pn̄ia ſit impoſita a canone: liberatur quis a ieiunio dando denariū vel legendo pſalterium propria authoritate. Inno. vero dicit ꝙ ieiunia neceſſaria, vt quatuor tēporum et huiuſmodi, non poſſunt redimi niſi ſubſit rationabilis cauſa. volūtaria ꝟo redimi poſſunt: etiam ſine authoritate ſuperioris. Ieiunia an poſſint redimi.

¶ Ad hoc etiam nota ꝙ vbi imponitur penitentia aliquot annoruʒ ſiue quadrageſimarum: nec additur quomodo quis debet penitere: hoc relinquitur arbitrio preſbyteri: cum penitentie ſint arbitrarie. vt dictum eſt. ſ. ipſe enim preſbyter arbitrabitur eam per ferias legitimas faciendam ſm̄ canones. l. diſtin. de his clericis. extra de homici. ca. ij. et in multis alijs iuribus. Et ſic intelligitur illud extra de accuſatio. accuſaſti. et de ſpon. dilectus. et ſimilia.

¶ Expliciunt canones penitentiales.